

GÜMÜŞHANE TİCARET VE SANAYİ ODASI
“GÜMÜŞHANE PESTİL VE KÖME İLE DÜNYAYA AÇILIYOR “
PROJESİ
UR GE İHTİYAÇ ANALİZİ YÖNETİCİ ANALİZİ

Dr. Binhan Oğuz Berksoy
Metem Berksoy
Yasemin Demirdağ
Funda Suran

Bu rapor Ekonomi Bakanlığı 2010/8 UR-GE Tebliği Kapsamında Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası tarafından yürütölmekte olan URGE Projesi İhtiyaç Analizi olarak STRATEKO EKONOMİK ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK Ltd. Şti. tarafından hazırlanmıştır. Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'nın yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde paylaşamaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

Projeje Genel Bakış

Bu rapor faaliyeti kapsamında 21 Haziran- 30 Ağustos 2016 tarihleri arasında hazırlanmıştır. İhtiyaç analizi saha çalışması Köme Pestil, Pekmez ve Sirke üretim, satış ve ihracatı yapan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler tarafından yönetilmekte olan 11 firma için yürütülmüş ve tamamlanmıştır. Raporun çıktıları temelde aşağıdaki amaçları hedeflemektedir:

- Köme Pestil, Pekmez ve Sirke sektörünün ülke ve bölge ekonomisine katkılarının ortaya konması
- Sektör genelinde ve firma özelinde ihracatçı firmaların ihtiyaç analizinin yapılması ve çıktılarının ortaya konması
- Rekabet gücünün artırılması önündeki engellerin tespit edilmesi ve sektöre yönelik teknik altyapı gereksiniminin tespiti
- İhracatın ülke bazında çeşitlenerek artması için yapılması gerekenlerin aktarılması

Sektörel Makro Analiz

Sektörün Küresel Ölçekte Durumu

2014 yılı itibariyle “Köme Pestil, Pekmez ve Sirke” ürün grubuna ait tüm ürünler için dünya ithalatı 13,1 milyar dolar, dünya ihracatı 14 milyar dolardır. 2015 yılında ise “Köme Pestil, Pekmez ve Sirke” ürün grubuna ait tüm ürünler için dünya ithalatı 11,9 milyar dolar, dünya ihracatı 12,5 milyar dolardır.

Ürün grubuna dahil olan ürünler arasında, değer bazında, en çok ithalat ve ihracatı yapılan ürün Pestildir. Bu ürüne ait 2015 yılı ithalatı 9,1 milyar dolar, ihracatı 9,4 milyar dolardır. Son beş yıllık dönemde pestil ithalat ve ihracatı 2014 yılında en yüksek noktasına ulaşmış, 2015`te bu değerlerde bir miktar düşüş yaşanmıştır. Ürün grubunda, değer bazında en yüksek ithalat ve ihracat pestilin ardından pekmeze aittir. 2015 yılı pekmez ithalatı 2,1 milyar dolar, ihracatı 2,6 milyar dolar olmuştur. Son beş yıllık dönemde pekmez ithalat ve ihracatı da 2014 yılında en yüksek noktasına ulaşmış, 2015`te bu değerlerde bir miktar düşüş yaşanmıştır.

Sirke, dünyada 2015 yılında değer bazında ithalat ve ihracatı yapılan üçüncü sıradaki küme ürünüdür. 2014 yılı sirke ithalatı 689 milyon dolar, ihracatı 619 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Benzer olarak sirke ithalat ve ihracatı 2014 yılında son beş yılın en yüksek seviyesine ulaşmış ancak 2015`te bu değerlerde bir miktar düşüş yaşanmıştır.

Tablo 1: “Köme Pestil, Pekmez, Sirke” Değer Bazında Dünya İthalat ve İhracatı- Bin ABD Doları

Dünya	2011	2012	2013	2014	2015
İthalat Toplamı	11.008.735	11.273.271	12.476.188	13.121.358	11.913.763
Pestil	8,538,031	8,734,297	9,584,717	10,070,478	9,127,396
Pekmez	1,920,213	1,958,000	2,232,099	2,361,877	2,166,868
Sirke	550,491	580,974	659,372	689,003	619,499
İhracat Toplamı	11.692.281	11.933.527	13.266.225	13.976.666	12.512.463
Pestil	8,821,051	8,952,059	9,982,524	10,565,535	9,394,142
Pekmez	2,333,720	2,429,240	2,683,711	2,791,863	2,555,474
Sirke	537,510	552,228	599,990	619,268	562,847

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Değer bazında olduğu gibi miktar bazında da ürün grubunun en çok ithal ve ihracat edilen ürünü pestildir. 2014 yılında yaklaşık 3 milyon ton pestil ithal edilirken bu miktar ihracat için 3,4 milyon ton olmuştur. Değer bazındaki rakamlara paralel olarak miktar bazında da 2014 yılında bir artış görülmüştür. Ancak 2015 yılı için her üç ürünün ithalat verileri ile 2015 yılı pestil ve sirkenin ihracat verilerine rastlanmamıştır.

Küme ürünlerin ithal ve ihracat fiyatlarında farklılık gözlemlenmiştir. Aşağıdaki tabloda birim fiyatları belirtilmiştir.

Tablo 2: : “Köme Pestil, Pekmez, Sirke” Dünya İthalat ve İhracatında (2010- 2014) birim/Ton Fiyatları

Dünya	2010	2011	2012	2013	2014
Dünya İthal Fiyatı ortalaması					
Pestil	3.086	3.200	3.284	3.299	Yok
Pekmez	1.914	1.956	2.010	2.005	Yok
Sirke	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Dünya İhracat Fiyatı ortalaması					
Pestil	3.115	3.195	3.260	3.153	Yok
Pekmez	1.803	1.832	1.817	1.882	1.794
Sirke	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Küresel Ölçekte Lider Ülkeler

Genel olarak ülkelerin pestil, pekmez ve sirke üretim ve ihracat verilerinin kıyaslaması yapılması gerekmektedir. Ancak tüm araştırmalara rağmen sağlıklı dünya ve Türkiye üretim verilerine ulaşılamamıştır. Bu nedenle bu bölümde küme ürünlerinin sadece dış ticaretteki yeri analiz edilmiştir. 2015 yılı itibariyle dünyada en fazla pestil ihracatı yapan ülkesi Almanya'dır. Almanya'yı sırasıyla; Çin, Belçika, Hollanda ve Meksika takip etmektedir.

Tablo 3: 2015 Yılı Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Pestil İhracat Sıralaması

Pestil	Dünya İhracatı Sırası*
Almanya	1.
Çin	2.
Belçika	3.
Hollanda	4.
Meksika	5.

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

2015 yılı itibariyle dünyada en fazla pekmez ihracatı yapan ülkesi Türkiye'dir. Türkiye'yi sırasıyla; Fransa, İtalya, Almanya ve Belçika takip etmektedir.

Tablo 4: 2015 Yıl Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Pekmez İhracat Sıralaması

Pekmez	Dünya İhracatı Sırası
Türkiye	1.
Fransa	2.
İtalya	3.
Almanya	4.
Belçika	5.

Kaynak: Trademap Ağustos, 2016

2015 yılı sirke ihracatında dünya liderliği ABD'dedir. Onu sırasıyla; Almanya, Fransa, Kanada, İngiltere takip etmektedir.

Tablo 5: 2015 Yıl Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Sirke İhracat Sıralaması

Sirke	Dünya İhracatı Sırası**
ABD	1.
Almanya	2.
Fransa	3.
Kanada	4.
İngiltere	5.

Kaynak: Trademap, Ağustos, 2016

Sektörde En Çok İhracat ve İthalat Yapan Ülkeler

“Köme Pestil, Pekmez, Sirke” ürün grubunda, tüm ürünlere genel bakıldığında, ilk on ithalatçı ve ihracatçı ülkeden 7 tanesinin hem ithalatçı hem de ihracatçı olduğu görülmektedir.

ABD, birinci sıradaki ithalatçı iken aynı zamanda 7. Sıradaki ihracatçı ülkedir. Almanya 2. Sıradaki ithalatçı iken 1. Sıradaki ihracatçıdır. Fransa, 4. Sıradaki hem ithalatçı hem de 10.sıradaki ihracatçıdır. Hollanda 6. Sıradaki hem ithalatçı hem de 5. Sıradaki ihracatçıdır. Belçika, hem 7. Sıradaki ithalatçı hem de 3. Sıradaki ihracatçıdır. İtalya, 8. Sıradaki ithalatçı hem de 6. Sıradaki ihracatçıdır. Çin hem 10.sıradaki ithalatçı hem de 2. Sıradaki ihracatçıdır.

İthalatta 3.sıradaki İngiltere'nin, 5. Sıradaki Kanada'nın ve 9. Sıradaki İsveç'in sadece ithalat yaptığı, ihracatta ilk on ihracatçı ülke arasında yer almadığı görülmektedir. İhracatta ise 4. Sıradaki Türkiye'nin, 8. Ve 9. Sıralardaki Meksika ve İspanya'nın ise sadece ihracatçı olduğu, ilk on ithalatçı ülke listesinde yer almadıkları görülmektedir.

Üzerinde çalışılan ürün grubunda pek çok ülkenin hem alıcı hem de satıcı konumunda olması reeksportun varlığına işaret etmektedir

Tablo 6: “Köme Pestil, Pekmez, Sirke” Kümesi Ürünlerinde İlk 10 İthalat ve İhracatçı Ülke- 2015

İlk 10 İthalatçı ÜLKE	İlk 10 İhracatçı ÜLKE
ABD	Almanya
Almanya	Çin
İngiltere	Belçika
Fransa	Türkiye
Kanada	Hollanda
Hollanda	İtalya
Belçika	ABD
İtalya	Meksika
İsveç	İspanya
Çin	Fransa

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Genel Olarak Dünya "Pestil, Pekmez, Sirke" İhracatı

Dünyada değer bazında en çok "pestil, pekmez, sirke " ihracatı yapan ülke Almanya'dır. Almanya 2011 yılında 1,136 milyon dolar olan ihracatını 2015 yılında %6,5 oranında arttırarak 1,209 milyon dolarlık ihracat rakamına ulaşmıştır. Bu ülkeyi 2015 yılı ihracat rakamı 851 milyon dolar olan Çin izlemektedir. Çin son beş yıllık dönemde pestil, pekmez, sirke ihracatını %29 attırmıştır. ABD'nin 2011 yılı ihracatı 662 milyon dolardan, 2015 yılında 851 milyon dolara yükselmiştir.

4. sıradaki Türkiye'nin 2015 yılı ihracatı 749 milyon dolardır. Türkiye son beş yıllık pestil, pekmez, sirke ihracatını %54 gibi ciddi bir oranda attırmıştır. Türkiye'nin 2011 yılı ihracatı 487 milyon dolardan, 2015 yılında 749 milyon dolara yükselmiştir

Tablo 7: Dünyada En Çok “Pestil, Pekmez, Sirke” İhracatı Yapan İlk On Ülke, 2011-2015 /Bin ABD Doları

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	11.692.281	11.933.527	13.266.225	13.976.666	12.512.463
Almanya	1.135.921	1.195.144	1.282.370	1.361.836	1.209.256
Çin	661.785	696.495	777.666	861.465	851.249
Belçika	798.284	791.004	970.023	972.370	820.580
Türkiye	487.389	564.756	632.611	741.788	749.421
Hollanda	618.778	630.474	754.101	800.743	701.912
İtalya	570.653	601.906	711.053	766.793	666.195
ABD	451.372	516.837	575.646	638.143	646.702
Meksika	481.666	476.598	515.702	549.684	541.812
İspanya	521.516	538.112	608.655	641.088	528.543
Fransa	501.299	487.537	560.731	561.649	510.271

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Dünyada en çok "Pestil, Pekmez, Sirke" ihracatı yapan ilk on ülke, 2014 yılı itibariyle toplam dünya ihracatının %56,5'sini gerçekleştirmektedir. Toplam ihracatın %9,7'sini Almanya, %6,2'sini Çin, %7'sini Belçika yapmaktadır. Takip eden Türkiye %5,3 ve Hollanda %5,7 ihracat oranlarına sahiptirler.

İtalya 2014 yılı dünya ihracatının %5,5'ini, ABD 4,6'sını gerçekleştirmektedir. Takip eden üç ülke ise Meksika %3,9, İspanya %4,6, Fransa %4 ihracat artış oranlarına sahiptir.

2015 yılında Almanya yine %9,7'sini, Çin %6,8, Belçika %6,6, Türkiye %6 ve Hollanda %5,6 oranında ihracat değerini artıran ülkelerdir.

Son beş yıllık ihracat oranlarına bakıldığında oransal olarak ihracat değerlerini en fazla artırabilen ülke Almanya'dır. Çin, Türkiye ve ABD son beş yılda ihracatını sürekli bir şekilde artıran ülkelerdir. Diğer ülkelerin küçük düşüş ya da yükselişler yaşadığı görülmektedir.

Dünya Pestil İhracatı (GTİP 170490)

2014 yılı itibariyle, değer bazında dünyanın en büyük pestil ihracatçısı Almanya'dır. 2015 yılında da Almanya'nın bir miktar düşüşe rağmen liderliği devam ettirdiği görülmektedir. Almanya'nın 2015 yılı ihracatı 1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında Almanya'yı, 755 milyon dolarlık ihracatıyla Çin takip etmektedir. Çin'in 2011 yılından beri istikrarlı bir artış içinde olduğu görülmektedir. Çin'i 659 milyon dolarlık ihracat ile Belçika takip etmektedir. Belçika'nın 2011 yılından beri pestil ihracatında ikinci sırada olduğu, ancak 2015 yılındaki düşüşünün Almanya ve Çin'e göre fazla olmasından dolayı ikinciliği kaybettiği görülmektedir.

Türkiye 2014 yılında, değer bazında 417 milyon dolar pestil ihracatı ile 9. sıradadır. Türkiye'nin 2015 yılı pestil ihracatı 359 milyon dolara düşmüştür.

Tablo 8: Dünyanın İlk 10 Pestil İhracatçısı Ülke Değer Bazında, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	8.821.051	8.952.059	9.982.524	10.565.535	9.394.142
Almanya	931.079	962.647	1.042.427	1.129.965	1.022.407
Çin	564.148	591.600	671.907	753.530	755.125
Belçika	617.042	608.171	742.372	763.882	659.374
Hollanda	542.200	547.087	641.103	676.244	571.417
Meksika	454.692	455.963	494.549	530.700	523.305
İlk 5 Ülke	3.109.161	3.165.468	3.592.358	3.854.321	3.531.628
ABD	378.374	427.413	482.779	519.664	506.202
Kanada	402.474	437.156	452.424	464.479	452.635
İspanya	448.416	457.565	498.658	547.284	440.767
Türkiye	271.063	329.451	387.881	417.443	359.173
Polonya	209.902	230.916	288.361	315.839	321.101
On Ülke Toplam	7.928.551	8.213.437	9.294.819	9.973.351	9.143.134

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

İlk beş sıradaki ihracatçı ülke, toplam dünya pestil ihracatının %36'sını gerçekleştirmektedir. İkinci gruptaki beş ülkenin eklenmesi ile ilk on ülke ihracatı 2014 yılı itibariyle %57'e yükselmektedir.

İlk beş sıradaki ülkelerden Almanya dünya pestil ihracatının %11'lik kısmını gerçekleştirmektedir. Bu oran yakın takipteki Çin için %8, Belçika için %7 ve Hollanda ve Meksika için %6'şar'dır. Takip eden ABD, Kanada, İspanya, Türkiye ve Polonya %5 ve altında dünya pestil ihracatı yapmaktadır.

2015 yılında Dünya ihracatında ilk on ülke değişmemekle birlikte sıralamalarında değişiklik olmuştur. Çin 2. sıraya yükselmiştir. Belçika 3. Sıraya gerilemiştir.

Dünya pestil ihracatına miktar bazında (ton/yıl) bakıldığında ilk on ülke sıralamasında değişiklikler olduğu görülmektedir. Ton bazında ihracat lideri yıllık 279 bin ton ile yine Almanya'dır. Ancak ikincilik sırası değişmiş, değer bazındaki ihracatta 5. Sırada yer alan Meksika 2. Sıraya yükselmiştir. Meksika'nın miktar bazındaki pestil ihracatı 416 bin ton 2014 yılı ihracatına sahiptir.

Miktar ve değer bazında meydana gelen sıralama farklılığı ülkelerin birim ihracat fiyatlarından kaynaklanmaktadır.

Değer bazında 9.sıradaki Türkiye, 2014 yılında 160 bin ton, 2015 yılında ise 142 bin ton pestil ihracatı gerçekleştirmiş ve 8.sırada yer almıştır.

Ülkelerin en önemli alıcıları incelendiğinde, coğrafi konumun ön plana çıktığı görülmektedir. Genel olarak her ihracatçı için en önemli ilk iki ithalatçı yakın coğrafyada yer almaktadır.

Tablo 9: Dünyanın İlk 5 Pestil İhracatçısından İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı
Almanya	1.129.965	11%	1.022.407	İngiltere 12% ABD 9% Avusturya 8% Hollanda 8% Polonya 7%
Çin	753.530	7%	755.125	ABD 18% Filipinler 17% Avustralya 6% Malezya 6% Endonezya 5%
Belçika	763.882	7%	659.374	Hollanda 22% Almanya 22% Fransa 14% İngiltere 11% İtalya 3%
Hollanda	676.244	6%	571.417	Almanya 20% Belçika 17% Fransa 13% İngiltere 11% İsveç 5%

Meksika	530.700	5%	523.305	ABD 91% Guatemala 1% Kanada 1% Kolombia 1% Kosta Rika 1%
İlk 5 Ülke	3.854.321	36%	3.531.628	
Türkiye	417.443		359.173	ABD 14% Irak 9% İngiltere 7% Almanya 6% Serbest Bölge 5%

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Dünya Pekmez İhracatı (GTİP 200799)

Türkiye 387 milyon dolarlık 2015 yılı ihracatı ile dünyanın en büyük pekmez ihracatçısı konumundadır. 2011 yılından beri dünya pekmez ihracatında lider olan Fransa 2015 yılında liderliği Türkiye'ye kaptırıştır. 2015 yılında ikinci sıradaki Fransa 299 milyon dolarlık ihracat değerine sahiptir. Pekmez ihracatında İtalya, Almanya ve Belçika sırasıyla 3., 4., ve 5. sırada yer almaktadır. Bu ülkelerin ihracat değerleri sırasıyla 196 milyon dolar, 158 milyon dolar ve 156 milyon dolardır.

2015 yılı ilk beş ihracatçıyı takiben Hindistan 132 milyon dolarlık ihracat ile altıncı sıraya sahiptir. Şili, Hollanda, ABD ve Çin ise 130 milyon doların altında ihracat değerlerine sahip ancak ilk on dünya ihracatçısı arasında yer alan ülkelerdir.

Tablo 10: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Pekmez İhracatçı Ülkesi,2012-2015/ 1.000 ABD Doları

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	2.333.720	2.429.240	2.683.711	2.791.863	2.555.474
Türkiye	213.730	232.598	241.868	320.811	387.042
Fransa	289.487	280.633	323.305	322.435	299.410
İtalya	141.726	156.775	198.596	226.028	195.663
Almanya	175.353	202.387	208.109	197.470	157.644
Belçika	177.012	178.621	222.809	202.584	155.495
5 ülke toplamı	997.308	1.051.014	1.194.687	1.269.328	1.195.254
Hindistan	75.776	81.695	113.298	112.872	132.305
Şili	159.769	181.410	175.628	188.662	129.069
Hollanda	71.722	78.066	106.343	116.002	117.398
ABD	54.036	67.355	65.007	86.692	102.250
Çin	87.052	92.936	92.249	92.496	81.412
10 ülke toplamı	1.445.663	1.552.476	1.747.212	1.866.052	1.757.688

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

2015 yılında ilk beş pekmez ihracatçısı ülke, değer bazında, toplam dünya ihracatının %47'sini, ilk on ülke ise % 69'unu gerçekleştirmektedir. Türkiye toplam dünya ihracatının %15' ni, Fransa %12'sini, İtalya %8'ini, Almanya ve Belçika ise %6'sharını gerçekleştirmektedir.

Türkiye'nin son üç yılda pekmez ihracatını sürekli artırdığı, dünya ihracatındaki payının sırasıyla %9 %11 ve %15 olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Dünyanın İlk 5 Pekmez İhracatçısı Ülkeden İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2013 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı*
Türkiye	241.868	320.811	387.042	Almanya 39% Belçika 13% Avusturya 8% Fransa 6% İtalya 5%
Fransa	323.305	322.435	299.410	ABD 14% İngiltere 14% Almanya 9% Japonya 7% Belçika 7%
İtalya	198.596	226.028	195.663	Almanya 28% Fransa 27% Hollanda 6% Belçika 5% İngiltere 5%
Almanya	208.109	197.470	157.644	İtalya 21% Fransa 16% Hollanda 10% İngiltere 10% Avusturya 6%
Belçika	222.809	202.584	155.495	Fransa 26% Almanya 24% Hollanda 14% İngiltere 10% İtalya 2%
5 ülke toplamı	241.868	320.811	387.042	

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Dünya Sirke İhracatı (GTİP 220900)

Dünyanın değer bazında en çok sirke ihracatı yapan ülkesi açık ara ile İtalya'dır. İtalya 2014 yılı itibariyle yaklaşık 322 milyon dolarlık ihracat yapmıştır. İtalya kendisini ikinci sırada takip eden İspanya'nın 10 katına yakın ihracat yapmaktadır. İspanya'nın 2014 yılı ihracatı 35 milyon dolardır. (İspanya 2011 yılından beri ikinci sıradadır.) Üçüncü sırada bulunan Almanya 2014 yılında 34

milyon dolarlık ihracat yapmıştır. İlk beş pekmez ihracatçısı ülke arasında 4. olan Fransa ve 5. olan ABD sırasıyla 33 milyon dolar ve 32 milyon dolarlık ihracat değerlerine sahiptir.

2015 yılında İtalya'nın ihracatında bir miktar gerileme görülmekle birlikte dünya sirke ihracatında liderliğini tartışmasız sürdürmektedir. İlk onda yer alan ülkelerden ABD dışında tüm ülkelerin 2015 yılı ihracat değerlerinde düşme meydana gelirken, ABD'nin ihracatını 32 milyon dolardan 38 milyon dolara çıkardığı görülmektedir. Bu yükselme ile ABD ikinci sıraya yerleşmiştir. ABD'yi İspanya, Almanya ve Fransa takip etmektedir. Bu ülkelerin tümünde ihracat değeri düşme kaydetmiştir.

Türkiye 2014 ve 2015 yılı dünya sirke ihracatında 4 milyon dolar ve 3 milyon dolar ile 20.sırada yer almaktadır.

Tablo 12: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Sirke İhracatçısı Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	537.510	552.228	599.990	619.268	562.847
İtalya	294.955	288.683	315.520	321.823	271.710
ABD	18.962	22.069	27.860	31.787	38.250
İspanya	30.719	32.335	34.488	35.308	33.121
Almanya	29.489	30.110	31.834	34.401	29.205
Fransa	25.978	25.893	31.318	33.428	29.050
5 ülke toplam	400.103	399.090	441.020	456.747	401.336
Japonya	17.694	18.540	16.874	18.702	16.727
Çin	10.585	11.959	13.510	15.439	14.712
İngiltere	11.365	11.013	10.988	12.479	14.379
Hollanda	4.856	5.321	6.655	8.497	13.097
Yunanistan	14.185	16.731	18.478	14.914	12.082
10 ülke toplam	458.788	462.654	507.525	526.778	472.333

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

İlk beş ülke, son beş yılda dünya sirke ihracatının %70'den fazlasını gerçekleştirmiştir. Liderliği 2011 yıldan beri sürdüren İtalya, dünya sirke ihracatının %50'den fazlasını gerçekleştirmiştir. Ancak 2011 yılına göre her yıl düşüş göstermektedir. 2011 yılında %55 olan ihracat oranı, 2013 yılında %53'e, 2014 yılında %52'ye ve 2015 yılında %48'e düşmüştür.

Türkiye dünya sirke ihracatında miktar bazında 18.sırada yer almaktadır. Türkiye'nin son beş yılda sürekli artış gösterdiği görülmektedir.

Dünya sirke ihracatının değer bazında %74'ünü İtalya, ABD, İspanya, Almanya ve Fransa gerçekleştirmektedir. Bu ülkelerden İtalya dünya sirke ihracatında %52'sini, ABD %5, İspanya %6, Almanya %6, Fransa %5 oranda pazar payına sahiptir.

Ülkelerin değer bazında en önemli alıcıları incelendiğinde, coğrafi konumun ön plana çıktığı görülmektedir. Her ihracatçı ülke için en önemli ilk iki ithalatçı ülke yakın coğrafyada yer almaktadır. Bunun tek istisnası ABD'dir. ABD komşu olarak sadece Kanada'ya satış yapmaktadır. Diğer alıcı ülkeler S. Arabistan, Avustralya, Filipinler ve BAE'dir.

Tablo 13: Dünyanın İlk 5 Sirke İhracatçısından İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke
İtalya	321.823	52%	271.710	ABD 29% Almanya 17% Fransa 8% İngiltere 5% Kanada 5% İsviçre 4%
ABD	31.787	5%	38.250	Kanada 45% S.Arabistan 7% Avusturalya 5% Filipinler 5% BAE 4%
İspanya	35.308	6%	33.121	ABD 22% Fransa 21% İngiltere 14% İtalya 10% Hollanda 4%
Almanya	34.401	6%	29.205	Hollanda 13% İtalya 11% Avusturya 10% Fransa 10% İsviçre 7%
Fransa	33.428	5%	29.050	ABD 17% Belçika 13% Hollanda 12% Japonya 7% Kanada 6%
5 ülke toplam	456.747	74%	401.336	

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Genel Olarak Dünya "Pestil, Pekmez, Sirke" İthalatı

2014 yılında resmi rakamlara göre dünyada değer bazında en çok "pestil, pekmez, sirke" ithalatı yapan ülke ABD'dir. ABD 2011 yılında 1,65 milyar dolarlık ithalat yaparken bu tutar 2014 yılında 1,99 milyar dolara yükselmiş, 2015 yılında 1,96 milyar dolara inmiştir. Ancak 2015 yılında küme ürünleri ticaretinde liderliğini devam ettirmiştir.

Bu ülkeyi değer bazında 852 milyon dolarlık ithalat ile Almanya izlemiştir. 2014 yılında 1,03 milyar dolar olan ithalatı 2015 yılında 942 milyon dolara düşmüş, fakat Almanya 2015 yılında en çok ithalat yapan ülkeler arasında 2. sıradaki yerini korumuştur. 2015 yılındaki en büyük 5 ithalatçı ülke ABD, Almanya, İngiltere, Fransa ve Kanada şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 14: Dünyada Değer Bazında En Yüksek "Pestil, Pekmez, Sirke" İthalatı Yapan İlk On Ülke, 2011-2015 /1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	11.008.735	11.273.271	12.476.188	13.121.358	11.913.763
ABD	1.645.024	1.739.889	1.851.653	1.990.000	1.955.349
Almanya	852.285	868.679	962.499	1.027.298	942.220
İngiltere	688.573	691.002	796.950	858.912	765.619
Fransa	612.150	612.379	651.432	660.888	632.886
Kanada	412.319	457.710	472.285	508.820	506.292
Hollanda	368.876	357.564	439.850	465.902	428.837
Belçika	317.063	328.146	408.107	401.409	331.664
İtalya	254.145	255.824	275.356	286.452	250.916
İsveç	230.180	236.344	302.114	290.867	246.632
Çin	94.901	119.133	144.790	168.473	233.770
İlk 10 Ülke	5.475.516	5.666.670	6.305.036	6.659.021	6.294.185

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Türkiye 2014 yılı itibariyle dünyanın 66. sıradaki "pestil, pekmez, sirke" ithalatçısıdır. 2011 yılında 20 milyon dolar olan ithalatı 2015 itibariyle 28 milyon dolar olmuştur.

Dünya Pestil İthalatı (GTİP 170490)

2014 yılı itibariyle dünyanın değer bazında en büyük Pestil ithalatçısı ABD'dir. ABD 2013 yılında 1,5 milyar dolar, 2014 yılında 1,6 milyar dolar pestil ithal etmiştir. Bu ülkeyi 717 milyon dolarlık 2014 yılı ithalatı ile Almanya izlemektedir. Üçüncü sırada bulunan İngiltere 687 milyon dolar 2014 yılı ithalatı ile değer bazında yıllık 500 milyon dolar üzeri ithalat yapan 4. ülke olmuştur.

Pestil ithalatçısı ülkeler ağırlıklı olarak kendilerine yakın ülkelere alım yapmaktadırlar. İthalatçı ülkelerin alım yaptığı ilk beş ülke incelendiğinde en az iki ülkenin komşu ülke olduğu görülmektedir. ABD, alımının %32'sini Meksika'dan, %27'sini Kanada'dan geriye kalan alımlarını ise Çin, Almanya ve Türkiye'den gerçekleştirmektedir.

Almanya, alımının %17'sini Belçika'dan, %14'nü Hollanda'dan geriye kalan alımlarını ise İsviçre, Polonya ve İngiltere'den gerçekleştirmektedir. Türkiye Almanya'nın pestil ithalatında %3 lük pay ile 11.sırada yer almaktadır.

Tablo 15: Dünyanın İlk 5 Pestil İthalatçısına İhracat Yapan İlk 5 Ülke

İthalatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İthalatı	Değer Bazında 2014 Yılı İthalat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke 2015
Dünya	10.070.478		9.127.396	
ABD	1.613.957	16%	1.578.530	Meksika 32% Kanada 27% Çin 9% Almanya 6% Türkiye 3%
Almanya	717.428	7%	670.717	Belçika 17% Hollanda 14% İsviçre 13% Polonya 8% İngiltere 6% 11.sıra Türkiye 3%
İngiltere	686.642	7%	596.730	Almanya 16% Hollanda 15% Belçika 12% Çek Cum 9% İspanya 7% 10.sıra Türkiye 4%
Fransa	406.192	4%	393.128	İspanya 22% Belçika 18% Almanya 14% Hollanda 12% İrlanda 5% 16.sıra Türkiye 1%
Kanada	382.858	4%	378.410	ABD 66% Çin 7% Almanya 4% Meksika 4% Belçika 2% 24.sıra Türkiye 0%
5 ülke toplamı	3.807.077	38%	3.617.515	40%

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Dünya Pekmez İthalatı (GTİP 270799)

2014 yılında ABD değer bazında en yüksek pekmez ithal eden ülkedir. 2014 yılı alımları 240 milyon dolardır ve dünya pekmez ithalatının %10,2'sine tekabül etmektedir. Takip eden Almanya 228 milyon dolar ile dünya ithalatında %9,6 paya sahiptir. Fransa, Hollanda ve İngiltere ilk beş ithalatçı arasındadır ve bu ülkeler sırasıyla, %8,9, %5,7 ve %5,6 lık paya sahiptir. Takip eden beş ülkenin 2014 alımları değer bazında 100 milyon doların altındadır.

2015 yılında ABD 203 milyon dolar ve %12 lik pay ile pekmez ithalatı ile liderliğine devam etmiştir. Almanya, Fransa, Hollanda ve İngiltere sıralarını korumuşlardır. Almanya, Fransa ve Hollanda'nın

ithalatında küçük miktarlarda düşüş meydana gelmiştir. İngiltere'nin ithalatında da bir miktar yükselme olmuştur.

Tablo 16: Dünyanın İlk 5 Pekmez İthalatçısına İhracat Yapan İlk 5 Ülke

İthalatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İthalatı	Değer Bazında 2014 Yılı İthalat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı
ABD	240.015	12%	250.295	Fransa 16% Kanada 15% Şili 13% Meksika 12% Kolombiya 5%
Almanya	227.811	9%	203.056	Avusturya 17% İtalya 14% Belçika 12% Fransa 12% Türkiye 10%
Fransa	210.049	9%	197.537	İtalya 21% Hollanda 19% Belçika 18% Almanya 14% Türkiye 11%
Hollanda	134.503	6%	134.050	Türkiye 29% Almanya 15% Belçika 12% Fransa 8% Polonya 7%
İngiltere	131.857	6%	133.901	Fransa 29% İspanya 18% Almanya 13% Belçika 13% İtalya 7%
5 ülke toplam	944.235	42%	918.839	
Bahamalar	Miktar bazında en fazla ithalatı yapan ülke			ABD 97% İngiltere 1% Jamaika 1% Hong Kong 1% İspanya 0%

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Türkiye’de Sektörün Durumuna Genel Bakış

Pestil¹

Türkiye ve dünya Pestil üretimi için güncel ve sağlıklı verilere ulaşılmadığından bu bölümde Gümüşhane’nin durumu incelenmiştir.

Gümüşhane, coğrafi yapı itibarıyla pestil ve köme imalatı için uygun bir konumdadır. Toprak, su ve hava kirliliğinin çok az olması, mikroklima iklim yapısına sahipliği yanında pestil ve köme imalatında kullanılan çeşitli meyvelerin yetiştiriciliği için uygun bir yerdir.

Pestil ve köme Gümüşhane'nin ekonomik hayatında çok önemli yeri bulunmaktadır. İl dışına ihraç edilen en önemli ürünlerin başında gelmektedir. Pestil köme ve pekmez işletmeleri tarım ürünlerinin en iyi şekilde değerlendirildiği sektörlerdir. Bu sektörlerde çalıştırılan usta ve işçilerin hemen hemen hepsi Gümüşhanelidir.

Genellikle KOBİ ölçeğindeki işletmelerce üretimi yapılan pestil ve kömenin büyük bölümü spesiyal ürün olarak tüketilmektedir. Pestil hangi meyveden yapılmışsa o meyvenin adı ile satılmaktadır.

Pekmez ve pestil işletmeleri gerekli hammaddeleri Gümüşhane sınırları içerisindeki üreticilerden temin etmeye çalışmaktadırlar. Gümüşhane’de bal, dut, ceviz gibi pestilin hammaddeleri yeterli düzeyde üretilmediğinden dolayı ihtiyaçlar başka illerden hatta zaman zaman İran ve Ukrayna gibi dış ülkelere karşılanmaktadır.

Tarıma dayalı sanayi kolu olan pekmez, pestil ve köme imalathaneleri, tarımın gelişmesi için katalizör görevi görmektedir. Bahçeden tüketiciye ulaşmaya kadar ürünlerin geçirdikleri aşamalar çok sayıda insanı ilgilendirdiğinden dolayı, bu sektör önemli bir istihdam kaynağı olarak da görülebilmektedir.

Türk Patent Enstitüsü tarafından tescillenen "Gümüşhane Pestili ve Kömesi"; dut, ceviz, fındık, bal, süt, şeker ve undan üretilen gıda maddesidir.

Türkiye Küme Ürünlerinin Dış Ticaret Analizi

Türkiye “pestil, pekmez, sirke” kümesi ürünleri toplamında 741,7 milyon dolarlık 2014 yılı ihracatı gerçekleştirmiştir. Bu tutarın 417,4 milyon doları pestil, 320,8 milyon doları pekmez, 3,5 milyon doları sirke ihracatından elde edilmiştir.

Tablo 17: “Pestil, Pekmez, Sirke ” Kümesi Değer Bazında Türkiye İhracatı, 2011-2015, 1.000 ADB Doları

GTIP		2011	2012	2013	2014	2015
	Pestil Pekmez Sirke	487.389	564.756	632.611	741.788	749.421
170490	Pestil	271.063	329.451	387.881	417.443	359.173
200799	Pekmez	213.730	232.598	241.868	320.811	387.042
220900	Sirke	2.596	2.707	2.862	3.534	3.206

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

¹ Pestil ve Köme Teknolojisi- Yrd. Doç.Dr. Özgün KALKIŞIM -Mehmet ÖZDEMİR

2015 yılı değer bazında ihracat rakamlarına göre; 359 milyon dolar pestil, 387 milyon dolar pekmez ve 3,3 milyon dolar sirke ihracatı gerçekleşmiştir.

2015 yılında pekmez ihracatı pestil ihracatını geçmiştir. Küme ihracatının %48'i pestil, %51'pekmez, %1 den az miktarda sirkeden gelmektedir. Son beş yıllık ithalat rakamlarına bakıldığında, Türkiye'nin küme ürünlerinde değer bazında dünya ithalatının ağırlıklı olarak pestil ve pekmez alımında gerçekleştiği görülmektedir.

Türkiye'nin İhracat Yaptığı Ülkeler: Pestil

Türkiye'nin pestil ihracatı, 2014 yılı itibariyle 417 milyon dolardır. Bu tutar 2011 yılında 271 milyon dolar civarındayken 2012'de 329 milyon dolara ulaşmış, 2013'de 388 milyon dolara ulaşmıştır.2011 ile 2014 yılları arasında sürekli yükselen bir trend izlerken 2015 yılında 359 milyon dolara düşmüştür.

2015 yılı Türkiye'nin değer bazında en yüksek pestil ihracatı 49,1 milyon dolar ile ABD'ye yöneliktir. Bu ülkeyi 30,9 milyon dolarlık ihracat ile Irak ve 23,8 milyon dolarlık ihracat ile İngiltere takip etmektedir. Almanya 21, 4 milyon dolar, Serbest Bölgeler 17,4 milyon dolar, İsrail ve S.Arabistan 14,5 ve 14,4 milyon ihracatla izleyen diğer ülkelerdir. Mısır, G.Afrika ve Rusya'ya 13,5, 12,1 ve 10,3 milyon dolar ile ilk on ihracat yapılan ülke arasında yer alan ülkelerdir.

Tablo 18: Türkiye'nin Pestil İhracatı, İlk 10 Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	271.063	329.451	387.881	417.443	359.173
ABD	21.662	37.313	55.227	54.844	49.118
Irak	31.239	36.253	44.092	38.504	30.930
İngiltere	20.949	21.709	23.661	25.163	23.813
Almanya	17.405	19.077	17.059	21.507	21.415
Serbest Bölge	8.751	10.011	12.867	16.835	17.435
İsrail	8.417	10.452	14.173	15.530	14.545
S.Arabistan	6.422	11.023	11.230	13.973	14.145
Mısır	4.389	8.761	8.455	13.518	13.550
G.Afrika	1.764	2.241	5.411	9.974	12.107
Rusya	10.562	15.037	17.116	18.136	10.332
10 ülke toplamı	131.560	171.877	209.291	227.984	207.390

Kaynak: Trademap, Ağustos 2015

Türkiye'den pestil ithal eden ilk on ülke, Türkiye ihracatının değer bazında %55'den fazlasını kapsamaktadır. Bu oran 2015 itibariyle %58'dir. Bu durum Türkiye'den pestil ithal eden ülkelerin sayısının çok fazla olmadığını göstermektedir.

2014 yılı itibariyle, Türkiye pestil ihracatının değer bazında %13'ü ABD'ye yapılmaktadır. Bu oran 2011'de %8 ve 2012'de %11 üzerinde iken 2013'te % 14'e kadar çıkmıştır. 2015 yılında ise bu oran yine %14 olarak gerçekleşmiştir.

Irak 2011 yılında %12 oranında ihracat yapılan ülke iken bu oran 2014 ve 2015 yıllarında %9'a gerilemiştir. 2015 yılında İngiltere %7, Almanya %6, Serbest Bölge %5, İsrail %4, S.Arabistan %4, Mısır %4,G.Afrika %3 ve Rusya %3 ihracat yapılan ülkedir.

Son beş yıl içinde Türkiye pestil ihracatında Serbest Bölge, İsrail, S.Arabistan, Mısır ve G. Afrika sürekli artış kaydeden ülkelerdir.

Tablo 19: Türkiye`den Pestil İthal Eden İlk 10 Ülkenin Türkiye ihracatında Payları, 2011-2015

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
ABD	8%	11%	14%	13%	14%
Irak	12%	11%	11%	9%	9%
İngiltere	8%	7%	6%	6%	7%
Almanya	6%	6%	4%	5%	6%
Serbest Bölge	3%	3%	3%	4%	5%
İsrail	3%	3%	4%	4%	4%
S.Arabistan	2%	3%	3%	3%	4%
Mısır	2%	3%	2%	3%	4%
G.Afrika	1%	1%	1%	2%	3%
Rusya	4%	5%	4%	4%	3%
10 ülke toplamı	49%	52%	54%	55%	58%

Kaynak: Trademap Ağustos 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Türkiye`nin İhracat Yaptığı Ülkeler: Pekmez

Türkiye`nin 2015 yılı dünya pekmez ihracatı 387 milyon dolardır. Bu tutar 2012 yılında 232,6 milyon dolar iken daha sonra bir miktar artarak 2013`te 241,9 ve 2014`te 320,8 milyon dolar olmuştur. Türkiye 2015 yılı pekmez ihracatının 152,2 milyon dolarlık kısmı Almanya`ya gerçekleştirilmiştir. Bu ülkeyi 50,9 milyon dolarlık tutarla Belçika izlemektedir. Avusturya`ya 32,3 milyon dolar pekmez ihraç edilmiştir. Fransa ve İtalya`ya sırasıyla 24,7 ve 18,4 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

Tablo 20: Türkiye`nin Pekmez İhracatı, İlk 10 Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	213.730	232.598	241.868	320.811	387.042
Almanya	78.593	89.426	89.300	124.517	152.235
Belçika	26.776	23.588	19.547	35.415	50.923
Avusturya	14.829	17.513	20.930	25.654	32.317
Fransa	19.017	18.247	19.884	22.773	24.741
İtalya	9.166	8.257	6.208	13.292	18.419
İspanya	5.055	4.313	6.291	9.424	14.047
Hollanda	6.537	5.234	5.798	9.352	12.943
S.Arabistan	4.132	4.490	6.375	7.416	9.036
Irak	5.103	7.674	9.377	10.604	7.476
Yunanistan	898	1.083	1.788	4.853	5.343
10 ülke toplamı	170.106	179.825	185.498	263.300	327.480

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

2015 yılında Almanya %39 ile Türkiye`nin en önemli pekmez ihracat pazarıdır. Belçika`ya %13 ve Avusturya`ya %8, Fransa`ya %6 ve İtalya`ya %5 oranlarında ihracat yapılmaktadır. Takip eden beş ülkeye yapılan ihracat %5`in altında oranlarda gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin ilk on ülkeye değer bazında toplam pekmez ihracat oranları yıllar içinde küçük dalgalanmalar gerçekleştirmiştir. 2015 yılında ise ihracattaki ilk on ülkenin toplam payı 2012 yılına göre %77 den %85'e yaklaşık 8 puanlık bir artış gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin İhracat Yaptığı Ülkeler: Sirke

Türkiye 2014 yılında 3,5 milyon dolarlık sirke ihracatı yapmıştır. 2011 yılında 2,6 milyon dolar 2012 yılında 2,7 milyon dolar olan değer bazında ihracat 2013 yılında 2,9 milyon dolar üzerinde gerçekleşmiş ancak bu yükselme eğilimi 2015'te devam etmemiştir. 2015'te 3,2 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Bu değer 585 bin dolarlık kısmını Irak'a satmaktadır. S.Arabistan 397 bin dolar ile Türkiye'nin 2. sıradaki sirke ithalatçısıdır. Bu iki ülkeyi 347 bin dolar ile Almanya ve 305 bin dolar Serbest Bölge ve 300 bin dolar ile ABD takip etmektedir. Malezya 2015 yılı itibarıyla 262 bin dolarlık sirke alımı yapmıştır. Azerbaycan ise 219 bin dolarlık ithalatıyla 7.sıradadır.

Tablo 21: Türkiye'nin Sirke İhracatı, İlk 10 Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	2.596	2.707	2.862	3.534	3.206
Irak	554	611	785	603	585
S.Arabistan	295	264	279	415	397
Almanya	299	286	300	516	347
Serbest Bölge	16	33	16	278	305
ABD	275	320	272	330	300
Malezya	58	144	143	228	262
Azerbaycan	219	184	179	241	219
Suriye	0	0	2	14	110
Gürcistan	64	50	108	112	79
İngiltere	38	35	44	77	63
10 ülke toplam	1.818	1.927	2.128	2.814	2.667

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

2015 yılında Türkiye'nin ihracat yaptığı ilk on ülke, ihraç edilen sirkenin %83'nü almaktadır. Irak tüm ihracatın 2014 yılı itibarıyla %17'sini yapıldığı önemli pazardır. Bu ülkenin, değer bazında ihracat içinde payı, geçmiş senelerde %21 civarındayken 2013'te %27'e yükselmiştir. 2015 yılında ise Irak'ın payı %17'e düşmüştür.

Küme Firma Analizi

2015 verilerine göre:

Küme Toplam Ciro: 15.735.00 TL (11 firma bazında)

Küme Toplam İhracat Cirosu: 54.000 Usd (3 firma bazında)

Küme Toplam İstihdamı: 209 (11 firma bazında)

Küme Katılımcılarının Büyüklükleri (11 firma üzerinden)

Kümede yer alan ve ankete cevap veren (9 firma) firmaların büyüklükleri incelendiğinde; cirosu 500.000 TL'den az 2 firma, 500.000 TL ile 5.000.000 TL arası 6 firma, 5.000.000 TL ile 25.000.000 TL arası 1 firma ve 25.000.000 TL'den yüksek hiç bir firma olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 22: Firmaların Ciro Aralıkları (11 firma bazlı)

500.000 TL<	500.000-5.000.000 TL	5.000.001-25.000.000 TL	25.000.000 TL>
2	6	1	0

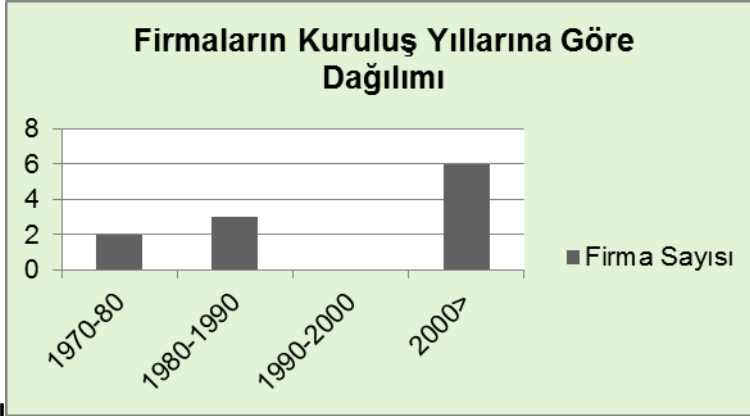
Kaynak: Strateko anket çıktıları

Küme Katılımcılarının Kurumsallaşma Süreci

Küme dâhilinde incelemeye dâhil olan ve kuruluş tarihini veren 2 firmanın 1970-1980 yılları arasında kurulduğu 3 firmanın ise 1980-1990 yılları arası, 6 firmanın 1990-2000 yılları arasında kurulduğu görülmektedir.

Yani kümedeki firmaları %55 'si 2000 yılından sonra kurulmuş olup genç firmalardır. %27 ise 1980-1990 yıllarında, %18 i ise 1970-1980 yılları arasında kurulmuş firmalardır

Şekil 1: Firmaların Kuruluş Yıllarına Göre

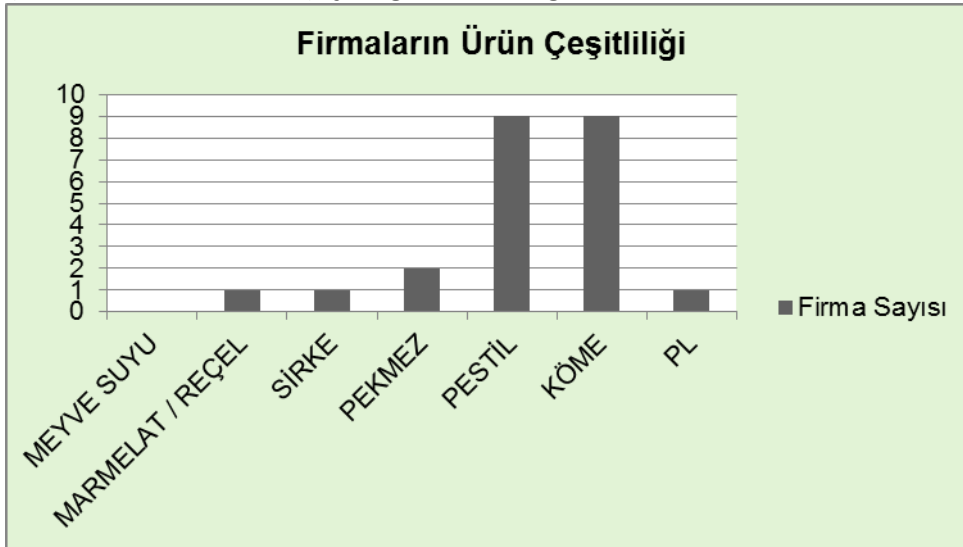
Dağılımı

Kaynak: Strateko Anket Çıktıları

Küme Katılımcılarının Ürün Çeşitliliği

Küme bazında üretim ve tedarik süreçlerindeki etkinlik değerlendirildiğinde; ürün grubu bazında özellikle Köme ve Pestilin öne çıktığı görülmektedir. Kümedeki 9 firmanın pestil ve köme, 2 firmanın pekmez, 1 firmanın marmelat/reçel, 1 firmanın sirke ve 1 firmanın özel üretim yaptığı görülmektedir

Şekil 2: Firmaların Ürün Çeşitliliğine Göre Dağılımı

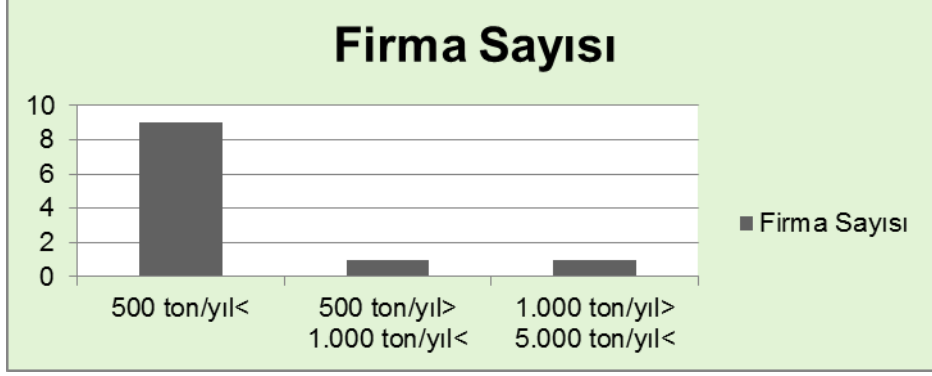

Kaynak: Strateko Anket Çıktıları

Küme Üretim Kapasitesi (ton) (11 firma bazlı)

Köme ve Pestil üretimi yapan 9 firma bazında firmaların toplam üretim kapasitesi 1.930 ton/yıl ve meyvesuyu üretimi yapan 1 firmanın 500 ton/yıl ve sirke üretimi yapan 1 firmanın ise 1200 ton/yıl olduğu görülmektedir. 9 firmaya göre ortalama köme ve pestil üretim kapasitesi 214.44 ton/yıl civarındadır. 5 firmanın kapasitesi küme ortalamasının altındadır. Diğer 6 firmanın üretimi ise ortalama üretim kapasitesinin üzerinde olduğu ve büyük ölçekli oldukları görülmektedir. Üretim kapasiteleri bakımından görülen büyük fark küme firmalarına ortak bir strateji belirlemenin zorluğunu gündeme getirmektedir.

Şekil 3: Küme Üretim Kapasitesinin Durumu (11 firma bazlı)

Kaynak: Strateko Anket Çıktıları

Küme Katılımcılarının Alt Yapı Durumu (11 firma bazlı)

Ankete bu soru için cevap veren 11 firmanın kapalı alanı 12.460 m², açık alanı 45.600 m², yine 11 firmanın toplam depo alanı 2.625 m² olduğu analiz edilmiştir. Bunun yanında kümede fason iş yaptıran 3 firma ve fason iş yapan 7 firma olduğu görülmektedir.

Tablo 23: Küme Katılımcılarının Alt Yapı Durumu (14 firma bazlı)

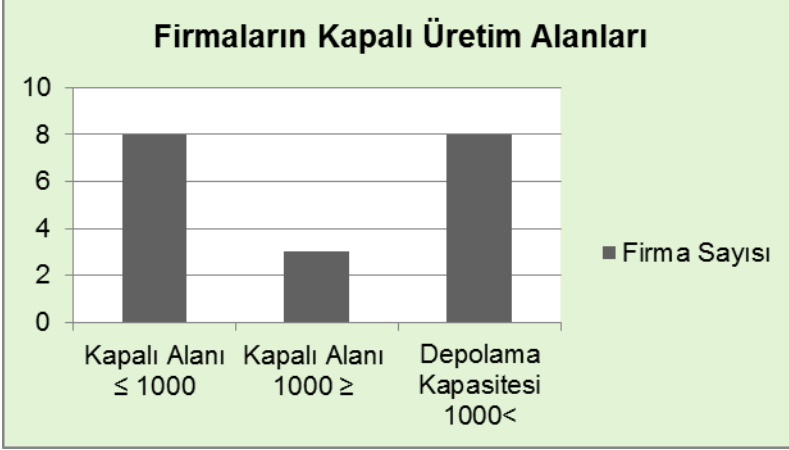
Açık Alan m ²	Kapalı Alan m ²	Depo Alanı m ²	Fason İş Yaptırma	Fason İş Yapma
45.600	12.460	2.625	3	7

Kaynak: Strateko görüşmeleri değerlendirmesi

Küme Katılımcılarının Kapalı Üretim Alan Durumu (11 Firma bazlı)

Ankete cevap veren 11 firmanın tamamının kapalı alanı olduğu, 8 firmanın kapalı alanının 1.000 m² den küçük olduğu, diğer 3 firmanın ise kapalı alanın 1.000 m² den daha büyük olduğu görülmektedir. Kümedeki 8 firmanın depolama kapasitesinin ise 1.000 m² den küçük olduğu görülmektedir.

Şekil 4: Küme Katılımcılarının Kapalı Üretim Alanlarının Durumu

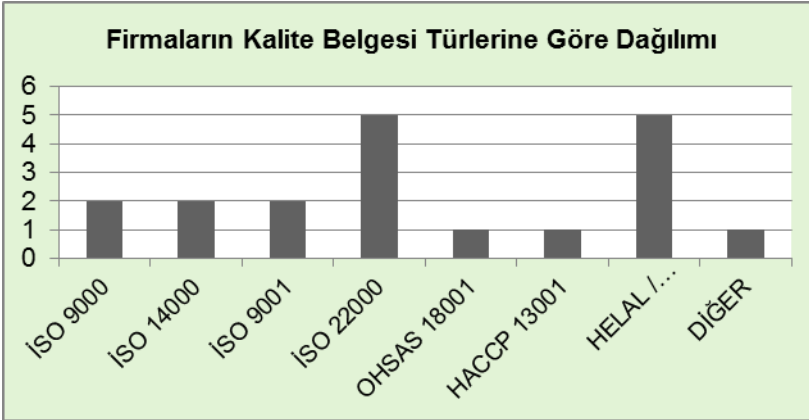

Kaynak: Strateko Anket Görüşmeleri

Küme Katılımcılarının Kalite Belgeleri (11 Firma bazlı)

Ankete cevap veren küme firmalarının en çok sahip olduğu kalite belgesi “ISO 22000” ve “Helal-Kosher” belgeleridir. 11 firmanın 5 tanesinin bu belgelere sahip olduğu görülmüştür. Bunu 2 firma ile ISO 9000, ISO 14000 ve ISO 9001 Belgeleri takip etmektedir. OHSAS, HACCP ve diğer belgelere sahip firma sayısının ise birer tane olduğu görülmektedir. Cevap veren firmaların kalite belge türleri ve sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 5: Firmaların Kalite Belgesi Türlerine Göre Dağılımı

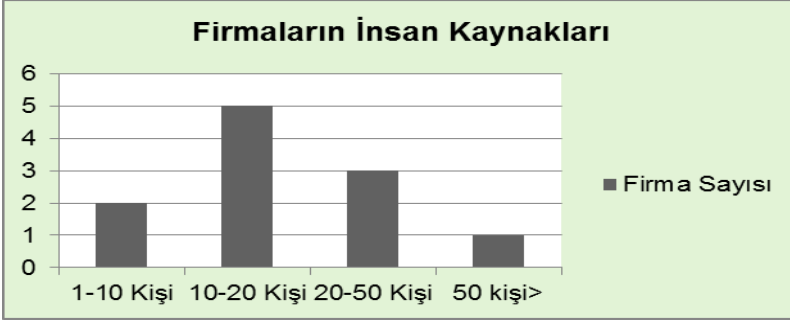
Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

Küme Katılımcıların İnsan Kaynakları (11 Firma Bazında)

Küme grubundaki firmalarda daimi insan kaynaklarının değerlendirme sonucunda 209 kişi olduğu belirlenmiştir. Firma başı ortalaması 19 kişi düşmektedir.

Alan çalışmaları sonucunda 2 firmanın yani kümenin %18 nin 10 işçinin altında, 5 firmanın yani kümenin %45'inin 10 ile 20 işçi arası, 3 firmanın yani %27 nün 20 ile 50 işçi arası ve 1 firmanın ise 50 nin üzerinde işçi çalıştırdığı görülmektedir.

Şekil 6: Kümenin İnsan Kaynakları Dağılımı

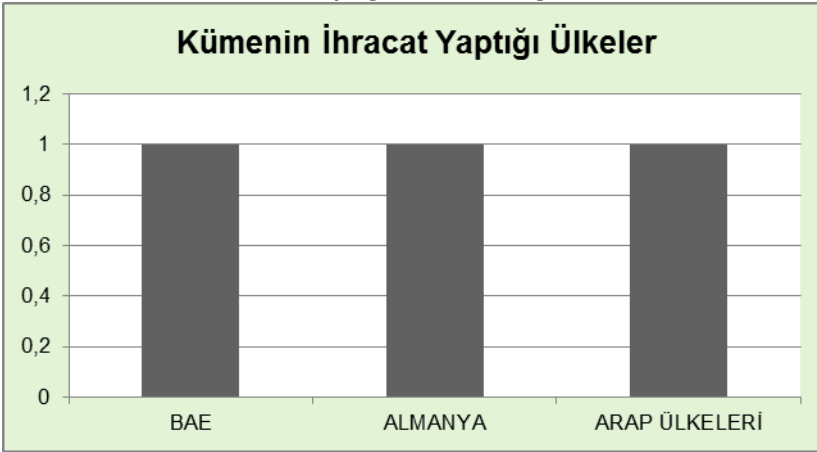

Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

Küme Katılımcıların İhracat Yaptığı Pazarlar

Yapılan anket görüşmelerinde firmaların %82'si yani 9 firma hiç ihracat yapmamaktadır. Kümenin %27'si yani 3 firma ihracat yapmaktadır. Firmaların BAE, Almanya ve Arap Ülkelerine ihracat yaptıkları görülmektedir.

Şekil 7: Kümenin İhracat Yaptığı Ülkeler/Bölgeler

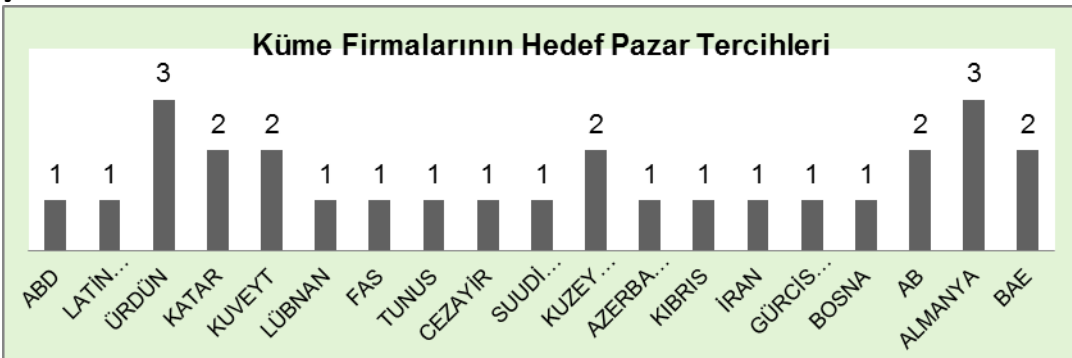
Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

Küme Katılımcıların Hedef Pazar Tercihleri

Küme katılımcıları arasında yapılan değerlendirme sonucunda kümenin hedef Pazar tercihleri aşağıdaki ülkeler olmuştur:

Firmaların en fazla tercih ettikleri ülke 3 puan ile Ürdün ve Almanya olmuştur. Bu ülkeleri 2 puan ile sırasıyla Katar, Kuzey Irak, AB Ülkeleri ve BAE takip etmektedir. Bu ülkeleri de 1 puan ile ABD, Latin Amerika, Lübnan, Fas, Tunus, Cezayir, S.Arabistan, Azerbaycan, Kıbrıs, Gürcistan ve Bosna Hersek'tir.

Şekil 8: Küme Firmalarının Hedef Pazar Tercihleri

Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

Rekabet Baskıları Karşında Kümenin SWOT Analizi

Faktör Koşulları: Firmalardan, Gümüşhane Pestil ve Köme kümesinde faaliyet gösteren üreticilerin üretim koşulları ve iş yapma koşullarını etkileyen fiziksel altyapı değerlendirmeleri alınmıştır. Yapılan görüşmelerde küme yetkilileri üretim girdi maliyetlerini konusunu sorun olarak ortaya koymaktadırlar; bu nedenle 5 üzerinden 3,6 olarak değerlendirilmiştir.

Yarı mamul tedarik ve bölgede bulunurluk durumu 5 üzerinden 3,8 almıştır; kümenin coğrafi olarak doğru bir konumda olduğu görülmüştür. Faktör koşulları içindeki en yüksek puanlama bu bölüme verilmiştir. Ancak ürünlerin pazarın talep ettiği cinslere uygunluğu 5 puan üzerinden 2,6 puan ile değerlendirilmiştir. Yine ürün kalite olarak üstünlüğü de buna yakın olarak 2,8 puan ile değerlendirilmiştir.

Firmaların nitelikli işgücünün yapısına dair verdikleri cevaplarda dış ticaret ve kambiyo elemanı konularında sorun yaşadıkları görülmüştür. Nitelikli elemana erişim 5 üzerinden 2,1 puan ile değerlendirilmiştir.

Faktör koşullarının küme için genel ortalaması ise 3,0 olmuştur.

Şekil 9: Kümenin Faktör Koşulları

Üretimde Girdi Maliyetlerin Rekabetçiliği	Hammadde Bulunurluluk (İthalat/Yurtiçi Üretim)	Nitelikli Elemana Erişim	Finansal Güç Finansa Erişim	Bölgenin Üretim/Tedarikte Rekabet Gücü Katkısı	Küme Ortalama
3,6	3,8	2,1	1,9	3,8	3,0

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Firma Rekabet Yapısı: Gümüşhane Pestil Köme kümesinin rekabet gücünü etkilemesi açısından firmalar arasında işbirliği seviyesi, firmaların kurumsallaşma düzeyleri, yeni girişimci tehdidi, lider firma varlığı ve firma büyüklükleri, ilişkin değerlendirmeler mülakatlar sonucunda belirlenmiştir. Sektördeki firmalar arasındaki işbirliği seviyesi bu bölümün en düşük puanı ile 5 üzerinden 2,2 ile değerlendirilmiştir ve kümenin rekabet yapısındaki en zayıf halka olmuştur. Firmaların kurumsallaşma düzeylerine ilişkin değerlendirmelere baktığımızda bu konuda ikinci en zayıf halka olmuş ve 5 üzerinden 2,3 ile değerlendirilmiştir.

Bu bölümde en fazla puanlama 3,9 ile lider firmaların varlığı olmuştur. Sektördeki firma büyüklükleri de 3,8 puan ile değerlendirilmiştir. Sektördeki yeni girişimci tehdidinin varlığı 3,2 puan ile değerlendirilmiştir. Firmaların rekabet yapısı küme ortalaması 5 puan üzerinden 3,0 puan ile değerlendirilmiştir.

Şekil 10: Kümenin Rekabet Yapısı

Firmalararası İşbirliği Seviyesi	Firmaların Kurumsallaşma Düzeyi	Yeni Girişimci Tehdidi	Lider Firma Varlığı	Firmaların Büyüklükleri	Küme Ortalaması
2,2	2,3	3,2	3,9	3,8	3,0

Kaynak: Strateko anket görüşmeleri

Talep Koşulları: Talep koşulları başlığı kapsamında firmalarla ihracat pazarlarının karlılık derecesi, ihracatta risk durumunun dengeli olması, ihracat hedef pazarlara uygun rekabetçi lojistik ihracata uygun organizasyon/ik yapısına sahip olmak ve iç pazarın durumuna dair görüş alışverişi yapılmıştır. Bu bölümün en fazla puan ile değerlendirilen alanı 2,8 puan ile iç pazarın durumu olmuştur. Firmalar her ne kadar dış pazara açılmak istemekte ise de, dış Pazar konularında bilgi eksikliği tanıtım ve fuarlara katılım eksikliği ve markalaşma eksikliği nedeniyle dış pazara yönelim konusunda zafiyet yaşamakta oldukları görülmektedir.

Bunu destekleyen bir diğer konuda ihracat Pazar çeşitliliğinin 5 üzerinden 1,3 ile değerlendirilmesidir. Kümedeki sadece üç firma doğrudan ihracat yapmaktadır. Bu nedenle kümenin ihracat pazarlarının karlılık derecesi bu bölümün en zayıf halkasından birisi olarak 2,0 puan ile değerlendirilmiştir. Kümenin talep koşulları ortalaması 2,2 olarak değerlendirilmiştir

Şekil 11: Kümenin Talep Koşulları

İhracat Pazarlarının Karlılık Derecesi	Müşteriden Gelen Değişim Talepleri	İç Pazarın Durumu/Gücü	İhracat Pazar Çeşitliliği	Sektörün Müşterilerinden Gelen Marka Talebini Karşılama Kapasitesi	Küme Ortalaması
2,0	2,0	2,8	1,3	2,9	2,2

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Tedarikçilerin ve Destekleyici Sektörlerin Varlığı: Küme firmalarının tedarikçilerle ilişkileri fason üreticilerin varlığı, tedarikçilerin çeşitliliği, tedarik ve hizmet veren sektörlerin performansları ve işbirliği seviyeleri açısından değerlendirmeleri istenmiştir.

Tedarikçi ve destekleyici sektörlerin varlığı bölümünde, tedarikçilerle işbirliği seviyesi 5 üzerinden 3,1 olarak değerlendirilmektedir. Kümedeki firmaların büyük bölümü tedarikçilerle sürekli bilgi alışverişini içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Tedarik edilen ürünlerin zamanında teslim ve kalitesi konusunda zaman zaman sıkıntılar yaşadıklarını ifade ederek tedarikçi performansını 5 üzerinden 2,7 lik bir ortalama ile değerlendirmişlerdir. Tedarikçi çeşitliliği konusunu 3,9 puanlama ile değerlendirmişlerdir.

Fason üretici varlığı ve fason iş yaptıрма tercihi ise 2,4 ile değerlendirilmiştir. Küme firmaları fason iş yaptıрма konusunda istekli değilken, kendileri fason olarak iş yapma konusunda oldukça istekli oldukları tespit edilmiştir. Bu bölümde en yüksek puanı 3,9 tedarikçi çeşitliliği konusu almıştır. Genel olarak Tedarikçilerin ortalamasına bakıldığında ise 5 puan üzerinden 3,0 gibi bir değer aldığı görülmektedir.

Şekil 12: Kümedeki Tedarikçilerin ve Destekleyici Sektörlerin Varlığı

Fason Üreticilerin Varlığı	Tedarikçi Çeşitliliği	Tedarikçi Performansları	Tedarikçilerle İşbirliği Seviyesi	Küme Ortalaması
2,4	3,9	2,7	3,1	3,0

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

İşbirliği Kuruluşları ve Kamu Kurumlarının Etkinliği: Firmaların özellikle yeni ürün çalışması yapıp yapmadığı ve katma değeri yüksek ürünlere yönelim konusunda destek alıp almadığı kapsamında sorulan sorulara verdikleri cevaplarda, özellikle Kamu fonlarından faydalanma-fonların işlevselliği konusunda zafiyet içinde oldukları ön plana çıkmıştır Bu bölümün en zayıf halkası 1,75 ile değerlendirmişlerdir.

Sektör ve üniversite, eğitim kurumları arası işbirliği seviyesi bu bölümün ikinci en zayıf halkası olmuştur. Üniversite, Teknopark gibi kurumları ile işbirliği ise küme tarafından 5 üzerinde 1,92 gibi düşük bir değer almıştır. İşbirliği kuruluşları ile ilişkiler bu bölümün en yüksek değerlendirmesini 3,36 puan ile almıştır. İşbirliği Kuruluşları ve Kamunun etkinliği küme genel ortalaması 5 üzerinden 2,31 puan ile değerlendirilmiştir

Şekil 13: İşbirliği Kuruluşları ve Kamu Kurumlarının Etkinliği

Kamu kurumları ve Sanayi arasında işbirliği (Kamu)	Kamu fonlarından faydalanma-fonların işlevselliği	İşbirliği kuruluşları ile ilişkiler	İşbirliği Kuruluşlarında n Alınan Hizmetin Kalitesi	Sektör ve üniversite, eğitim kurumları arası işbirliği	Küme Ortalama

Fonlarının Yeterliliği)					
2,15	1,75	3,36	2,31	1,92	2,31

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Pazar Analizi

Dünya Pestil, Pekmez ve Sirke Pazarında Potansiyeli Yüksek Ülkeler

Pestil:

2015 yılında dünya toplam pestil ithalatı 9,1 milyar dolardır. ABD dünyada birinci sıradaki Pestil ithalatçısıdır ve dünya pestil ithalatının %17'sini gerçekleştirmektedir. Bu oran 2015 yılında 1,6 milyar bir ithalat değerine karşılık gelmektedir. ABD'nin satın aldığı pestilin %32'sini Meksika %27'sin Kanada sağlamaktadır. Türkiye ABD'ye pek çok ürün ihraç eden önemli bir sağlayıcı olmasına rağmen, pestil ithalatında ancak 5. sıradadır ve değer olarak ABD ithalatının %3'nü karşılamaktadır. ABD son beş yılda 2015 yılı hariç dünyadan pestil alımını sürekli yükselten bir ülkedir. Türkiye'nin %3 ile ilk beş ülkeden birisi olması, bu ülke pazarı hakkında bilgisinin olduğu, ABD'nin de Türk ürünlerine olumsuz tepki vermediğinin bir göstergesidir. Özellikle ABD'nin çok büyük bir Pazar olması ve dünyanın birinci sıradaki alıcı olması nedeniyle Türkiye ABD'ye yapılan ihracatı artırma yoluna gitmelidir.

İkinci sıradaki ithalatçı olan Almanya 670,71 milyon dolar ithalat değeri ile toplam dünya pestil ithalatının %7'sini gerçekleştirmekte, alımlarının %17'sini Belçika'dan, %14'ünü Hollanda'dan, %13'ünü İsviçre'den, %8'ini Polonya ve %6'sını İngiltere'den yapmaktadır. Türkiye Almanya'ya pestil ihrac eden 11. ülke konumundadır. Almanya 2015 yılı hariç dünyadan yaptığı pestil ithalatını artıran bir ülkedir. Türkiye'nin bu ülkenin ithalatında 11.sırada olması, Almanya'daki Türklerin varlığı Almanya'nın hedef ülke olarak dikkate alınmasını ve bu Pazar için daha ciddi çalışmalar yapılmasını gerektirmektedir. Türkiye'nin özede Almanya ve genelde Avrupa ülkelerine ihracatını artırabilmesi için alıcı tarafından tercih edilen çeşit ve ambalajlarda bu ülkelerce istenilen ürün ve nakliye koşullarını gerçekleştirebilir hale gelmesi gerekmektedir.

Üçüncü sıradaki ithalatçı İngiltere'dir. 596,7 milyon dolar ithalat değeri ile toplam dünya pestil ithalatının %7'sini gerçekleştirmekte, alımlarının %16'sını Almanya'dan, %15'ini Hollanda'dan, %12'sini Belçika'dan, %9'unu Çek Cumhuriyetleri'nden ve %7'sini İspanya'dan yapmaktadır. Türkiye İngiltere'nin ithalatında %4 pay ile 10. sıradadır. İngiltere son beş yılda dünyadan pestil ithalatını artırmıştır. İthalat yaptığı ilk 10 ülke içinde yer alması ve sürekli artış trendinde olması itibarıyla İngiltere, Türkiye için önemli Pazar olmaya devam edecek ve bu ülkeye ihracatın artırılması hedef olmalıdır.

Potansiyel pazarlar içinde yoğunlaşılması gereken ülkeler: Türkiye son beş yılda bazı ülkelere olan ihracatını düzenli olarak artırmıştır. (İsrail, S.Arabistan, Mısır, G.Afrika, BAE, Ürdün, Bulgaristan, Hollanda, Belçika, Katar, İsveç ve Kore)

Dünya pestil ithalatında 8. sırasındaki **İsveç**, 2015 yılı hariç ithalatını sürekli artırmıştır. 9. sıradaki Hong Kong ise ithalatında son beş yılda hiç fire vermeden sürekli artış gerçekleştirmiştir.

Türkiye'nin son beş yılda İsveç'e olan ihracatı sürekli artış göstermiş ve 2011 yılında 1 milyon dolar olan ihracatı %110 artış göstererek 2,1 milyon dolara yükselmiştir.

Türkiye'nin Hong Kong'a ihracatı ise son üç yılda istikrarlı bir şekilde artmaktadır. 2013 yılında 336 bin dolar olan ihracatı %376 artış göstererek 1,6 milyon dolara yükselmiştir.

Türkiye pestil ihracatında ABD, Almanya ve İngiltere korunması gereken pazarlar, İsveç ve Hong Kong, Kore, Mısır, S.Arabistan, İsrail, Ürdün, Bulgaristan, Belçika ve Katar potansiyel hedef pazarlar olarak öne çıkmaktadır. Fransa, Avusturalya ve Avusturya ise son beş yılda düzenli olarak alım yapan ve paylarını sabit tutan ülkeler olarak korunması gereken pazarlar olarak ön plana çıkmaktadır.

Rusya, 2015 yılında yaşanan krizden dolayı bir düşme göstermiştir, Yeniden düzelen ilişkilerden sonra bu pazar da odaklanılması gereken pazardır.

Pekmez

2015 yılında dünya toplam pekmez ithalatı 2,16 milyar dolardır. ABD dünyada birinci sıradaki pekmez ithalatçısıdır ve toplam dünya pekmez ithalatının %12'sini gerçekleştirmektedir. Bu oran 2015 yılında 250 milyon dolarlık bir ithalat değerine karşılık gelmektedir. ABD'nin satın aldığı pekmezin %16'sını Fransa, %15'ni Kanada, %13'nü Şili, %12'sini Meksika ve %5'ni Kolombiya sağlamaktadır. Türkiye ABD'ye pek çok ürün ihraç eden önemli bir sağlayıcı olmasına rağmen pekmez ithalatında ancak 22. sıradadır ve değer olarak ABD ithalatının %0,8'ini karşılamaktadır. Son beş yılda ABD'nin Türkiye'den ithalatı, 2015 yılı hariç düzenli artış göstermiştir.

İkinci sıradaki ithalatçı Almanya'dır ve başlıca partnerleri; Avusturya, İtalya, Belçika, Fransa ve Türkiye'dir (5.sıra). Almanya'nın 2015 yılı pekmez ithalatı 203 milyon dolardır. Almanya ithalatının %10'nu Türkiye'den yapmaktadır. Türkiye, Almanya'ya olan ihracatını son beş yılda düzenli artırmıştır.(5,2 milyon dolardan 21,3 milyon dolara çıkarmış ve % 302 oranında artış gerçekleştirmiştir)

3. sıradaki büyük ithalatçı Fransa'dır. Fransa'nın başlıca partnerleri, İtalya (%21), Hollanda (%19), Belçika (%18), Almanya (%14)ve Türkiye'dir. (%11). Fransa 2015 yılında 197,5 milyon dolarlık pekmez ithalatı gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Fransa'ya olan ihracatı son beş yılda tıpkı Almanya'ya olan ihracatı gibi düzenli bir artış içindedir. 2011 yılında 6,1 milyon dolar olan ihracat, 2015 yılında %244 oranında artarak 21 milyon dolara ulaşmıştır.

Dünya pekmez ithalatında 4. sırada Hollanda ve 5. sırada İngiltere gelmektedir. Hollanda, Türkiye Almanya, Belçika, Fransa ve Polonya'dan ithalat yapmaktadır. Türkiye, Hollanda'nın ithalatında birinci sıradadır. Son beş yılda Türkiye, Hollanda'ya olan ihracatını düzenli olarak artırmıştır. 2011 yılında 1,4 milyon dolar olan ihracatı, 2015 yılında %258 oranında artarak 38.7 milyon dolara ulaşmıştır.

Miktar bazında, pekmez ithalatında Bahamalar dikkat çekici şekilde dünyada birinci sırada gelmektedir. 2011 yılında sadece 129 ton pekmez ithat eden Bahamalar, 2015 yılında 428.454 bin ton pekmez ithal etmiştir. Üstelik bu ülke değer bazındaki ithalatta ilk 10 ülke içinde yer almamaktadır. Dikkatle incelenmesi gereken bir durumdur.

Son beş yılda Türkiye'den pekmez alımını düzenli artıran ülkeler; Almanya, Belçika, İtalya, İspanya, Hollanda, Hırvatistan, Çek Cum ve Polonya'dır. Son beş yılda aynı pay oranını koruyan ülkeler ise; ABD, Mısır, Norveç ve Slovakya'dır. Düzenli artan miktarda alım yapan ülkeler korunmalı, sabit alım yapan ülkelere ise yoğunlaşılmalıdır.

Sirke

Değer bazında dünya sirke ithalatının lideri, 126,5 milyon dolarlık 2015 yılı ithalatı ile ABD'dir. Toplam dünya sirke ithalatının %20'sini gerçekleştirmektedir. ABD'nin satın aldığı sirkenin %73'nü İtalya, %6'sını İspanya, %5'ini Fransa, %4'ini Japonya ve %3'nü Kanada sağlamaktadır. Türkiye ABD'ye sirke ithalatında 14.sıradadır.

İkinci sıradaki ithalatçı Almanya'dır ve başlıca partnerleri; %84 lik pay ile İtalya, Hollanda Avusturya, Polonya ve Fransa 'dır. Almanya'nın 2015 yılı sirke ithalatı 68,4 milyon dolardır. Almanya'nın 2015 yılı sirke ithalatında Türkiye %1 civarındaki pay ile 10.sıradır. 3. sıradaki büyük

ithalatçı Fransa'dır. Fransa'nın başlıca partnerleri, İtalya (%53), İspanya, Area Nes, İngiltere ve Almanya'dır. Türkiye Fransa'nın mal alımı yaptığı 18. sıradaki ülkedir.

Tablo 24: İhracat Potansiyeli olan Ülkelerde (İlk 5) İthalatçı ve Türkiye'nin Rekabet Durumu (Bin ABD \$)

İthalatçı lar	Ürün	Dünyadan Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı (Bin ABD)	Dünyadan Değer Bazında 2015 Yılı İthalat Payı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke	Hedef ülke ithalatında Türkiye'nin konumu pazar payı	Hedef ülke ithalatında Türkiye'nin sırası
ABD	Pestil	1.578.530	%17	Meksika 32% Kanada 27% Çin 9% Almanya 6% Türkiye 3%	%3	5.
	Pekmez	250.295	%12	Fransa 16% Kanada 15% Şili 13% Meksika 12% Kolombia 5% 22.sıra Türkiye 0,08%	%0,8	22.
	Sirke	126.524	20%	İtalya 73% İspanya 6% Fransa 5% Japonya 4% Kanada 3%	%02	14
Almanya	Pestil	670.717	%7	Belçika 17% Hollanda 14% İsviçre 13% Polonya 8% İngiltere 6% 11.sıra Türkiye 3%	%3	11.
	Pekmez	203.056	%9	Avusturya 17% İtalya 14% Belçika 12% Fransa 12% Türkiye 10%	%10	5.
	Sirke	68.447	%11	İtalya 84% Hollanda 3% Avusturya 2% Polonya 2% Fransa 2%	%1	10.

				10. sıra Türkiye 1%		
İngiltere	Pestil	596.730	%7	Almanya 16% Hollanda 15% Belçika 12% Çek Cum 9% İspanya 7% 10.sıra Türkiye 4%	%4	10.
	Pekmez	133.901	%6	Fransa 29% İspanya 18% Almanya 13% Belçika 13% İtalya 7% 8.sıra Türkiye %2	%2	8.
	Sirke	14.379	%3	İtalya, İspanya, Hollanda, Almanya, ABD Türkiye sadece 44.000 dolar ihracat yapmıştır.	%01	21.
Fransa	Pestil	393.128	%4	İspanya 22% Belçika 18% Almanya 14% Hollanda 12% İrlanda 5% 16.sıra Türkiye 1%	%1	16.
	Pekmez	197.537	9%	İtalya 21% Hollanda 19% Belçika 18% Almanya 14% Türkiye 11%	%11	5.
	Sirke	29.050	%5	ABD 17% Belçika 13% Hollanda 12% Japonya 7% Kanada 6% 19.sıra Türkiye %001	%001	19.
Kanada	Pestil	378.410	%4	ABD 66% Çin 7% Almanya 4% Meksika 4% Belçika 2% 24.sıra Türkiye 0%	%0	24.
	Pekmez	536	4%	ABD 73% Fransa 7% Guatemala 2% Kosta Rika 2% Ekvator 1% 7.sıra Türkiye 1%	%1	7.

	Sirke	516	0,1%	İtalya, ABD, Fransa, Çin, Filipinler Türkiye 6.000 dolar ihracat ile 25.sırada	%04	25.
İsveç	Pestil	205.716	%02	Danimarka 27% Hollanda 18% Slovakya 13% Almanya 9% Finlandiya 7% 13.sıra Türkiye 1%	%1	13.
	Pekmez	32.892	%2	Danimarka 15% İngiltere 5% Fransa 4% Belçika 3% Hollanda 2% 6.sıra Türkiye 2%	%2	6.
	Sirke			İtalya, Almanya, İspanya, İngiltere, Fransa Türkiye 27.000 dolar ile 27.sırada		27.
Hong Kong	Pestil	194.131	%2	Japonya 34% Çin 23% ABD 8% Tayland 5% Almanya 5% 15.sıra Türkiye 1%	%1	15.
	Pekmez	19.244	%01	Fransa, ABD, Filipinler, İngiltere, Kore Türkiye 34.sırada	%01	34.
	Sirke	9.450	0,2%	Çin, İtalya, Japonya, Tayvan, ABD. Türkiye sadece 6.000 dolarlık ihracat yapmıştır.	%00,6	17.
Hollanda	Pestil	3%	280.627	Belçika 29% Almanya 29% İspanya 5% Polonya 4% İngiltere 4% 18.sıra Türkiye 1%	%1	18.
	Pekmez	6%	134.050	Türkiye 29% Almanya 15% Belçika 12% Fransa 8%	%29	1.

				Polonya 7%		
	Sirke		14.160	Almanya, İtalya, Fransa, İngiltere, Çin	%01	21.
Bahamalar	Pestil			Dünya Pestil ithalatında değer bazında ilk 100 ülke içinde yer almamaktadır.		
(Miktar bazında-ith. Dünya 1.)	Pekmez	428.454 Bin ton	Dünya miktarı yok bu nedenle sıralama yapılamıyor	ABD 97% İngiltere 1% Jamaika 1% Hong Kong 1% İspanya 0%		
	Sirke			Bilgi Yok		

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Dünya Pestil, Pekmez, Sirke İhracat ve İthalatı Ortalama Birim Fiyatları

Pestil

2015 yılı dünya pestil ihracat ortalama birim fiyatı, 2015 yılı dünya ihracat miktarı verisi olmadığından hesaplanamamıştır. Burada pestil ihracatında değer bazında ilk on sırada yer alan ülkelerin ortalama satış fiyatları üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır.

Türkiye'nin pestil ihracat fiyatı ortalama 2.525 dolar/ton'dur. Türkiye, Almanya'ya göre %30 daha ucuza satmaktadır.

Tablo 25: Dünyanın İlk 10 Pestil İhracatçısının Ton Başına Ortalama Satış Fiyatları- 2015/ ABD Doları

İhracatçılar	Dünya ihracatında Sıralama	İhracat Değeri (1.000 ABD Doları)-2015	İhracat Miktarı (Ton) 2015	Birim Fiyat (ABD Doları/Ton)	Dünya Ortalamasına Göre Değişim
Dünya		9.394.142	0	*	**
Almanya	1.	1.022.407	287.001	3.562	
Çin	2.	755.125	250.909	3.010	
Belçika	3.	659.374	219.315	3.007	
Hollanda	4.	571.417	155.403	3.677	
Meksika	5.	523.305	260.116	2.012	
ABD	6.	506.202	142.794	3.545	
Kanada	7.	452.635	130.973	3.456	
İspanya	8.	440.767	151.100	2.917	
Türkiye	9.	359.173	142.258	2.525	
Polonya	10	321.101	71.060	4.519	

* Dünya ihracat miktarına ilişkin veri olmadığından dünya ortalama fiyatı hesaplanamamıştır.

** Dünya ortalama fiyatı veri olmadığından değişim kıyaslaması yapılamamıştır.

Kaynak: Ağustos, 2016 Trademap

Türkiye için potansiyel hedef pazarlar olarak son beş yılda ithalatı sürekli artan Ülkeler Hong Kong, Çin ve Kore'dir. 2015 yılı Hong Kong ortalama ithalat birim fiyatı 5.571 dolar/ton iken Türkiye'nin bu ülkeye satış fiyatı 3.515 dolar/ton'dur. Aynı şekilde Pazar büyüklüğü açısından en önemli geliştirilecek Pazar olarak nitelendirilebilecek Çin'in ortalama ithalat birim fiyatı 3.832 dolar/ton iken, Türkiye'nin bu ülkeye satış fiyatı 2.463 dolar/ton'dur.

Kore Cumhuriyeti'nin ortalama alım fiyatı 4.585 dolar/ton iken Türkiye bu ülkeye 3.051 dolar/ton dan pestil ihracatı gerçekleştirmiştir. Her üç ülke de hem dünya ortalama hem de Türkiye ortalama ithalat birim fiyatının üstünde fiyatla ithalat yapmaktadır.

Tablo 26: Hedef Pazarların Dünyadan Ton Başına Ortalama İthalat Fiyatları- 2015/ ABD Doları (Pestil)

Hedef Ülkeler	İthalat Değeri (1.000 ABD Doları)-2015	İthalat Miktarı (Ton)	Birim Fiyat (ABD Doları) 2014	Birim Fiyat (ABD Doları) 2015	Hedef Ülkelere Türkiye Satış Fiyatı-2015
Dünya	9.127.396	Belirtilmemiş	3.299	Belirtilmemiş	2.525
ABD	1.578.530	549.264	2.846	2.874	2.321
Almanya	670.717	169.526	4.500	3.956	3.145
İngiltere	596.730	185.682	3.737	3.214	2.482
Fransa	393.128	109.506	4.051	3.590	3.825
Kanada	378.410	119.376	3.485	3.170	3.383
Hong Kong	194.131	34.847	5.474	5.571	3.515
Çin	174.826	45.626	3.259	3.832	2.463
Kore	166.927	36.410	4.848	4.585	3.051
S.Arabistan	120.637	36.017	3.419	3.349	2.883
BAE	104.745	31.065	3.277	3.372	3.092
Norveç	98.140	21.341	5.169	4.599	4590
İsviçre	98.093	17.207	6.465	5.701	3.502

Kaynak: Trademap, Ağustos 2016

Pekmez

2015 yılı dünya pekmez ihracat ortalama birim fiyatı ton başına 1.794 dolarıdır. İlk on sırayı paylaşan ihracatçı ülkelerden İtalya, Hindistan, Şili, ABD ve Çin bu fiyatın altında satış yaparken Türkiye, Fransa, Almanya, Belçika ve Hollanda bu fiyatın üzerinde birim fiyatlarla satış yapmaktadır. En yüksek birim fiyat ton başına 6.804 dolar ile Türkiye'ye aittir. Türkiye dünya fiyat ortalamasınının %379 undan fazla fiyat ortalaması ile dünya pekmez ihracatında yine de birinci sırada yer almaktadır.

Tablo 27: Dünyanın İlk 10 Sıradaki Pekmez İhracatçısının Ton Başına Ortalama Satış Fiyatları- 2015/ ABD Doları

İhracatçılar	Dünya ihracatında Sıralama	2015 Yılı İhracat Değeri (1.000 ABD Doları)	2015 Yılı İhracat Miktarı (Ton)	Birim Fiyat (ABD Doları/Ton)	Dünya Ortalamasına Göre Değişim
Dünya		2.555.474	1.424.105	1.794	
Türkiye	1.	387.042	56.882	6.804	379,26%
Fransa	2.	299.410	83.304	3.594	200,33%
İtalya	3.	195.663	119.277	1.640	91,42%
Almanya	4.	157.644	70.048	2.251	125,47%
Belçika	5.	155.495	77.604	2.004	111,71%
Hindistan	6.	132.305	113.401	1.167	65,05%
Şili	7.	129.069	125.356	1.030	57,41%
Hollanda	8.	117.398	64.324	1.825	101,73%
ABD	9.	102.250	58.645	1.744	97,21%
Çin	10	81.412	58.926	1.382	77,03%

Kaynak: Trademap, Ağustos 20116

Kümenin Yol Haritası

Küme Vizyonu ve Stratejik Hedefler

İhtiyaç analizi sürecinde firmaların uluslararası rekabetlerini geliştirmek için ihtiyaç duyulan alanlar mercek altına alınmış, bunun yanında firmalar arasında işbirliklerinin geliştirilebileceği alanların belirlenmesine de özen gösterilmiştir. İhtiyaç Analizi çalışması bu yönü ile firmalar için rekabet alanlarını belirlerken, küme yönetimine yol haritası niteliğinde bir belge sunabilmek amacıyla özellikle hedef pazarlar saptamasına büyük önem verilmiştir.

Gümüşhane Pestil ve Köme kümesi firmaları küresel düzeyde rekabetçi olabilmek ve pazar payını arttırabilmek için maliyetleri, dizayn ve kaliteleri uygun ürünler ile pazara giriş yapmaları gerekmektedir. Bölge, seçilen küme ürünleri için çok elverişli tedarik avantajları sunmaktadır. Dünya ithalatındaki fiyat ortalamalarına baktığımız zaman da Türkiye'nin potansiyel pazarlarda fiyat rekabeti yaratabileceği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda kümenin vizyonu: **“Hedef pazarlara uygun ürünler üretmek ve istikrarlı ihracat sağlamak”**olarak belirlenmiştir. Bu vizyonun alt stratejik hedefleri aşağıdaki gibi planlanmaktadır:

Stratejik Hedef- 1: “Katma Değerli Ürünlerle İhracat Artışı Sağlanması”

Stratejik Hedef- 2: “Mevcut ve yeni ürünlerle hedef pazarlara giriş yapılması, mevcut pazarlarda ise pazar payının arttırılması”

Şekil 14: Kümenin Vizyon Planı

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER
"Hedef pazarlara uygun ürünler üretmek ve istikrarlı ihracat sağlamak"	Stratejik Hedef-1: "Katma Değerli Ürünlerle İhracat Artışı Sağlanması"
	Stratejik Hedef-2: "Mevcut ve yeni ürünlerle hedef pazarlara giriş yapılması, mevcut pazarlarda ise pazar payının artırılması"

Stratejik Hedeflere Göre Önerilen Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri

Eğitim İhtiyaçları

Eğitim ihtiyaçları vizyon planı dahilinde stratejik alt hedeflere göre belirlenmiş; Odak toplantısında tekrar küme yetkilileri ve katılımcılar ile tartışılmıştır:

Şekil 15: Vizyon Planı Çerçevesinde Odak Toplantısına Sunulan Eğitim İhtiyaçları

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÜRÜN TEDARİK	EĞİTİMLER	PAZARLAMA
"Hedef pazarlara uygun ürünler üretmek ve istikrarlı ihracat sağlamak"	Stratejik Hedef-1: "Katma Değerli Ürünlerle İhracat Artışı Sağlanması"	Hedef pazarlarda mevzuat ve standartlar (Yeni Katma Değerli Ürünlerle İlgili)	"Markalaşma" "Kurum Kültürü ve Kurumsallaşma" Yeni Ürün Geliştirme	"Dış Ticaret Yönetimi (Temel Dış Ticaret/İhracat Nasıl Yapılır?)" "Hedef Pazarlar belirleme İhracat için ticari istihbarat Satis Yönetimi Satis Becerileri Telefonda Satis ve İkna Sunum Teknikleri Excel Eğitimi
	Stratejik Hedef-2: "Mevcut ve yeni ürünlerle hedef pazarlara giriş yapılması, mevcut pazarlarda ise pazar payının artırılması"	İhracat teşvikleri ve destek programları Yurt Dışı Distribütör ve Temsilcilikleri Doğru Yöneterek Karlılığımızı Artırmak ve	Stratejik Fiyatlandırma politikaları için doğru maliyet hesaplama yöntemleri . Aile şirketlerinde stratejik planlama . Aile şirketlerinde	"Pazarlama Yönetimi" .Uluslararası Pazarlama ve Elektronik Ticaret .Müzakere ve Pazarlık Teknikleri • Temel İngilizce

		Konumlandırma Kriterleri Eğitimi	görev dağılımı ve yapılanma	

Danışmanlık İhtiyaçları

Danışmanlık ihtiyaçları vizyon planı dahilinde stratejik alt hedeflere göre belirlenmiş; Odak toplantısında tekrar küme yetkilileri ve katılımcılar ile tartışılmıştır, aşağıdaki danışmanlık konuları küme vizyonuna uygun bulunmuştur.

Şekil 16: Vizyon Planı Çerçevesinde Odak Toplantısına Sunulan Danışmanlık İhtiyaçları

DANIŞMANLIK ÖNERİLERİ	TOPLAM FİRMA/TALEP
• İhracat teşvikleri ve destek programları, uygulama	4
• Alternatif Ürün ve Üretim ve Pazarlaması	2
• Küme web sitesi kurulması	1
• Küme Tanıtım Danışmanlığı"	1
• Hedef pazarlara yönelik tanıtım kitleri	1
• Mamul ürünler ve pazarlanması	
• "Yurt Dışı Pazarlama Danışmanlığı"	3
• Hedef ülkelerde müşterilerin saptanması	3
• Hedef ülke pazar analizleri	3

Şekil 17: Vizyon Planı ile İlişkilendirilmiş Danışmanlık İhtiyaçları

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÜRÜN TEDARİK	PAZARLAMA
"Hedef pazarlara uygun ürünler üretmek ve istikrarlı ihracat sağlamak"	Stratejik Hedef-1:"Katma Değerli Ürünlerle İhracat Artışı Sağlanması"	İhracat teşvikleri ve destek programları uygulama	Küme web sitesi kurulması Küme Tanıtım Danışmanlığı" Hedef pazarlara yönelik tanıtım kitleri Mamul ürünler ve pazarlanması "Yurt Dışı Pazarlama Danışmanlığı"

	Stratejik Hedef-2: “Mevcut ve yeni ürünlerle hedef pazarlara giriş yapılması, mevcut pazarlarda ise pazar payının artırılması”	Alternatif Ürün ve Üretim Pazarlaması	Hedef ülkelerde müşterilerin saptanması Hedef ülke pazar analizleri.

Stratejik Hedeflere Göre Önerilen Yurtdışı Pazarlama ve Alım Heyeti Faaliyetleri

Küme Firmalarının İhracat Yaptığı Mevcut Pazar

Küme firmalarının hangi pazarlara doğrudan veya dolaylı olarak ihracat yaptıkları analiz edilmiştir. Küme firmalarının en fazla ihracat yaptığı ülkeler Ürdün ve Almanya olmuştur.

Tablo 28: Kümenin ihracat yaptığı ülkeler ve firma sayısı

ABD	LATİN AMERİKA	ÜRDÜN	KATAR	KUVEYT	LÜBNAN	FRANSA	TUNUS	CEZAYİR	S. ARABİSTAN	İRAK	AZERBAYCAN	KIBRIS	İRAN	GÜRCİSTAN	BOSNA	AB	ALMANYA	BAE
1	1	3	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	3	2

Kaynak: Strateko anket görüşmeleri ve değerlendirmeleri

Potansiyel Pazar

Türkiye'nin mevcut pazarları incelenmiş ve aşağıda gösterilmiştir. Yine küme firmalarının ürettiği ürünlerin dünya ithalat ve ihracatları analiz edilmiş ve potansiyel pazarlar ve hedef pazarlar tespit edilmiştir.

Tablo 29: Türkiye'nin Potansiyel ve Mevcut Pazarları

Potansiyel Pazarlar		Mevcut Pazarlar	
ABD	Çin	Almanya	Irak
Almanya	Kore Cum	BAE	S.Arabistan
İngiltere	S.Arabistan	Arap Ülkeleri	ABD
Fransa	BAE	Kanada	Malezya
Kanada	Norveç	İtalya	Azerbeycan
Hong Kong	İsviçre	Belçika	Suriye
Mısır	Katar	İspanya	
Hollanda	G.afrika	Çin	

Kaynak: Strateko araştırmaları ve anket görüşmeleri

Hedef Pazarlar

Pestil ihracatımızı artırdığımız ülkeler; Son beş yılda sürekli ihracatımızı artırdığımız ya da en az 3 yıl arka arkaya artış sağladığımız pazarlar; ABD, Almanya, İngiltere, İsrail, S.Arabistan, Mısır, G.Afrika, Rusya, BAE, Suriye, Ürdün, Katar, İsveç, İsviçre, Çin ve Irak'tır.

Pekmez ihracatını artırdığımız ülkeler; Tıpkı Pestil gibi son beş yılda sürekli ya da en az üç yıl ihracatımızı artırdığımız ülkeler: Almanya, Belçika, Avusturya, Fransa, İtalya, Çek Cum., İspanya, Hollanda, S.Arabistan, Irak, Yunanistan, ABD, Mısır, Hırvatistan, Ukrayna, Bulgaristan ve Çin'dir.

Sirke ihracatını artırdığımız ülkeler; Tıpkı Pestil, pekmez gibi son beş yılda sürekli ya da en az üç yıl ihracatımızı artırdığımız ülkeler: S.Arabistan, Almanya, ABD, Malezya, Azerbaycan, Suriye, İngiltere, Mısır, Fransa ve İsveç'tir.

Tablo 30: Kümenin Hedef Pazarları

Pestil	Pekmez	Sirke
ABD	Almanya	S.Arabistan
Almanya	Belçika	Almanya
İngiltere	Avusturya	ABD
İsrail	Fransa	Malezya
S.arabistan	İtalya	Azerbaycan
Mısır	Çek Cum	Suriye
G.Afrika	İspanya	İngiltere
Rusya	Hollanda	Mısır
BAE	S.Arabistan	Fransa
Suriye	Irak	İsveç
Ürdün	Yunanistan	
Hollanda	ABD	
Katar	Mısır	
İsveç	Hırvatistan	
İsviçre	Ukrayna	
Çin	Bulgaristan	
Irak	Çin	
Kore	Kanada	
Rusya	İsveç	

	Üç üründe ortak hedef pazarlar
	İki ürün için ortak hedef pazarlar
	Bir ürün için hedef pazarlar

Kaynak: Strateko araştırmaları ve anket görüşmeleri

Kümenin halihazırda ihracat yaptığı, yakın pazarlar olması ve kültürel yakınlık itibariyle **Kuveyt, Lübnan, Fas, Tunus, Cezayir** de hedef pazar olarak değerlendirilmelidir.

Alım Heyetleri

Türkiye'den son beş yılda hiç fire vermeden pestil ithalatını artıran vizyon planı çerçevesinde, ilgili ülkelerin Ticaret Ateşelikleriyle de yakın işbirliği içinde aşağıdaki ülkelerden alım heyeti organizasyonu yapılmalıdır. Bu arada Ticari ateşelikler aracılığı ile hedef pazarlardaki market zincirleri veya tedarikçileri tespit edilip bu firmaların temsilcilerinin alım heyeti olarak Gümüşhane'ye getirilebileceği gündeme alınmalıdır.

- S.Arabistan
- Mısır
- Hollanda
- BAE
- Katar
- İsveç
- Güney Afrika

Seçilen Alım Heyetleri Faaliyetleri aşağıdaki başlıklar olmuştur; Düzenlenecek ticari heyet ve alım heyetinin yanı sıra destek kapsamında ön heyetlerin düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu durumda küme firmalarının tam mutabık olmadığı ülkelerde ön heyet uygulamasının gündeme alınması faydalı olacaktır. Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'dan bir yada iki yetkilinin söz konusu ülkelere ön ziyaret yapması faydalı olabilir.

Proje Performans Kriterleri

Şekil 18: Proje Performans Kriterleri/Ölçüt

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÖLÇÜT
“Hedef pazarlara uygun ürünler üretmek ve istikrarlı ihracat sağlamak”	Stratejik Hedef-1: “Katma Değerli Ürünlerle İhracat Artışı Sağlanması”	Üniversitelerin Teknopark ve Arge merkezleriyle işbirliği içinde üründe fark yaratacak rekabet avantajı kazanacak projeler yapmak
	Stratejik Hedef-2: “Mevcut ve yeni ürünlerle hedef pazarlara giriş yapılması, mevcut pazarlarda ise pazar payının artırılması”	Almanya, ABD, S.Arabistan, Mısır, İsveç, İsrail, Belçika gibi ülkelerin özelliklerine uygun ürün ve ambalajlama ile Pazar payının artırılması faaliyetleri